

ÜLIÕPILASMALEV

REIN PAKK

„MALEV“. Režissöör **Kaaren Kaer**, stsenarium: **Õ-Fraktsioon** (**Kaaren Kaer**, **Tõnis Leht**, **Lauri Lippmaa** ja **Erik Moora**), operaator-lavastaja **Andrus Prikk**, kunstnikud **Leen Võrno** ja **Marge Martin**, monteerijad **Tambet Tasuja** ja **Jüri Shestakov**, helilooja **Ülo Krigul**, visuaalsed efektid & animatsioon: **Jüri Shestakov & Revolver Film**, helirežissöörid **Horret Kuus**, **Olger Bernadt** (Film Audio OÜ), peaproduktent **Anneli Ahven** (Exitfilm AS), kaasproduktendid **Tõnis Leht**, **Lauri Lippmaa** ja **Erik Moora** (Õ-Fraktsioon OÜ). Osades: **Ott Sepp** (Uru), **Mirtel Pohla** (Ilge), **Uku Uusberg** (Tugis), **Argo Aadli** (Leholas), **Üllar Saaremäe** (mentor

Wolfram), **Mait Malmsten** (vend Wis-muth), **Ain Mäeots** (Lembitu), **Merle Jääger** (Lembela), **Märt Avandi** (Jurmala foogt Hippolyt), **Raivo E. Tamm** (piiskop Albert), **Anti Kobin** (Manivalde), **Sergo Vares** (Läti Henrik) jt. IMX/35 mm, 109 min, värviline. © Exitfilm AS/Õ-Fraktsioon OÜ / ETV, 2005.

„Malevat“ on nüüdseks juba arvestatud ja kritiseeritud küll. **Ilmar Raag** on koguni filmi kaitseks ja kriitika vastu sõna võtnud, osutades, et film on küll leidnud kriitikat, kuid mitte konstruktiivset. Võib-olla. Tunnistan, et naerda sai, kuid kahjuks oli ka stseene, kus naer

„Malev“, 2005. Režissöör Kaaren Kaer. Saabub eestlaste salarelv.

lõppes mõnevõrra varem kui nali. Iga tahes üks on selge – enamik täispikki mängufilmidebüüte kukub palju kehve mini välja. Nii et siis õnnestumine. Ja pealegi, vahel ei oska mõni tuntud vanameister kümneid kordi suurema eelarvega ka midagi enam peale hakata. Näiteks **Terry Gilliam** filmiga „**Vennad Grimmid**“. Nii et veelgi rohkem õnnestumist.

Kõigi tegude taga on inimesed ning neil inimestel on maailmavaade ja kogemused. Kõigel on oma päritolu, oma juured. Kõik asjad kuuluvad mingisse traditsiooni. Filmid ei ole üldiselt selles mõttes erand. Vähemalt mitte „Malev“. „Õ-Fraktsiooni“ ja nende „Maleva“ puhul võib selgelt jälgida kaht traditsiooni: ülikoolipõlve isetegevuse traditsioon ja **Monty Pythoni** traditsioon, kelle huumor, vähemalt legendi järgi, sündis samuti rühma vaimukate meeste üliõpilasisetegevusest. Monty Pythoni kohalolek oli filmis nii ilmne ja tsitaadidki küllalt sirged, et sellega paistab kõik selge olevat. Minule pakkus rohkem huvi too ülikoolipõlve isetegevuse traditsioon. Sellest kirjutaks nüüd kohe veidi pikemalt.

See traditsioon kannab endas huumorit, mis on küüniline, sarkastiline, must, vahel ka eneseirooniline ja tihti riigivõimu ja nii-öelda päriskultuuri naeruväärstav. Sellise huumori üks hiilgeaegu oli **Eesti Üliõpilasmalev** nõukogude võimu „viljakates“ tingimustes. Üliõpilasvaimu ja üliõpilasvaimukuse jaoks olid need tingimused tõesti viljakad. Mäletan oma teismeliseast vanema venna sõpra **Jaak Lõhmust**, kes oli käinud „Euromaise“ EÜE-rühmas. Neil oli selline laul: EÜS ja „Euromais“ on ühtne NATO-pere, kus Reagan, Thatcher, Pinotchet teeb pai ja ütleb tere. Oli see vast aga julge laul, mõtlesin siis.

See üliõpilashuumor on küll intelligentne, kuid samas kaunis pidetu ja im-

personaalne. See huumor on pärit lagedatest eikellegi ühikatubadest, ühika ühisköökidest, kus tüdrukute praetud kartulid salaja nende seljataga ära süüakse ja tüdrukud pahaks ei pane, sest need polnudki õieti kellegi kartulid. Neid nalju teevad inimesed, kes ei pea millegi eest vastutama. Neil pole lapsi, perekonda, positsiooni, kodu, laene, liisinguid, mööblit, elukutset, poliitilisi ega esteetilisi väljakujunenud eelistusi. Kogu maailm on nende ees lahti. Ja see on lahe, unikaalne seisund. Kuid see ei saa olla kuidagi püsiv seisund. Pigem on see puudulik seisund, ebatäiuslik. Nad ei seisa millegi eest, aga teavad sisimas, et nad peavad varem või hiljem hakkama seisma. Sellepärast väljendavadki nad ennast täiega ja keeravad vindi ülegi. Sest äkki hiljem enam ei saa, hiljem võivad neist saada ontlikest peresadest hästi makstud spetsialistid.

Pea tunnustama, et mind ennast häiris üliõpilaspõlves selline otsustamatuse seisund väga. Ma tahtsin just näha, mis saab hiljem. Mille ma omaks võtan ja mille eest seisma hakkam. Mis mulle külge jääb ja kes minust saab. Näed, ei osanud muretut üliõpilaspõlve täiega nautida.

Aga vabalt võib ka olla, et see üliõpilashuumor ongi Tartu Vaim, võib-olla väljendubki selles täna unikaalne Liivimaa kultuur, mis erineb Eestimaa omast. Võib-olla on see sama värk, mida kandis kunagi **Baer** ja **Struwe** ja „**Pallas**“ ja **Lotman**. Võib-olla.

Ikkagi oli kinost lahkudes natuke kahju, et polnud õieti ühtegi elamust, nalja sai, aga miski nagu ei puudutanud päriselt, ei liigutanud, ei kõnetanud.

Sest ega see, mis kinos müüb, ei ole ju kabjaplugin, heliefektid ja rakursid, vaid ikka elamused, mis tekivad vaatajates. Aga „Õ-Fraktsiooni“ meestel on veel küllalt aega ja usun, et tekib kindlasti ka võimalusi filmivaatajale näidata, kes nad päriselt on, mis nad tahvad ja kus nad lähvad.

„Malev“.
Ärritunud
Lembitu
(Ain Mäeots).

„Malev“.
Prantsuse
Templiordu
meister
Telemachos
Kröbe.

Kaaren Kaer.

KAAREN KAER (sünd. 28. XI 1978 Peni-
jõesel, Lääne-Virumaal) on õppinud 1997 –
1998 Eesti Humanitaarinstituudis sotsio-
loogiat ja aastast 1998 õpib Tartu Ülikoolis
politoloogiat. Teinud amatöörmängufilmid
„Tõprad“ (2002) ja „Tapja õllejogurti
rünnak“ (2002) ning lühidokumentaalfil-
mid „Jäätants“, „Raisakotkad“ ja „Su-
vevärvid“ (kõik 2003). 2005. aastal lavas-
tas täispika mängufilmi „Malev“. Kõik fil-
mid on valminud rühmituse „Õ-Frakt-
sioon“ rühmatöona. Avaldanud erialaseid
publikatsioone ja tõlkinud raamatuid.